

<http://www.hembygd.se/arkeologisektion>

Spadbladet 2, 2016

Arkeologisektionen vid Stockholms läns hembygdsförbund

Fornminnesvandring i Salem den 1 oktober

Som vi skrivit om i ett Spad-e-blad tidigare i september anordnar sektionen en fornminnesvandring i Salem lördagen den 1 oktober. Platsen, Nedre Söderby kulturresevat, är belägen i en mycket fornminnestät miljö. Under guidningen kommer vi t.ex. se på gravklot, vikingatida gravhögar, ett av Södertörns största gravfält från äldre järnålder med 250 anläggningar (domarringar, resta stenar och stensättningar), skålgropssten med ovanligt stora skålgropar, hålvägar, runsten, S:t Botvids källa och en bronsåldersboplatz.

Tid: Lördagen den 1 oktober, kl.13.00–16.00 (cirka).

Samling: Nedre Söderby kulturresevat på parkeringen vid anslagstavlan.

Hur tar jag mig till platsen?:

Egen bil: Åk E4/E20 söderut mot Södertälje ta av vid avfart 145 mot Salem. Sväng sedan höger in på Salemsvägen. Kör ca 500 m och sväng höger in på Bergaholmsvägen och kör ca 1 km för att sedan ta till höger in på Söderby gårds väg. Åk under E4/E20 för att strax efter ta till vänster. Nu är du/ni framme vid Nedre Söderby kulturresevat.

SL: Antingen pendeltåg till Rönninge och buss 708 mot Hallunda centrum. Den går från Rönninge 12.39. Gå av vid Söderby gårds väg där vi möter er.

eller

T-bana linje 13 till Hallunda och buss 708 mot Rönninge. Den går från Hallunda centrum 12.50. Gå av vid Söderby gårds väg där vi möter er.

Övrigt: Ta med matsäck. Bekväma kläder och skor rekommenderas för denna utflykt.

Tveka inte, utan kom med på utflykten och ta gärna med era vänner och upplev en del av Salems forntid.

Anmälan och frågor: Kontakta Sven-Gunnar eller Berit om du/ni kommer på utflykten senast den 30 september.

Sven-Gunnar Broström, telefon: 0709423614 eller mail: botark1944(a)gmail.com

Berit Gustafsson, telefon: 0705388938 eller mail: berit.i.gustafsson(a)hotmail.com

---

Aktuella aktiviteter i sektionen

Arkeologisektionens styrelse kom för länge sedan fram till att Arkeologisektionen inte ska konkurrera med alla de muséer och organisationer som slåss om uppmärksamhet med föredrag, utan Arkeologisektionen ska fokusera på utflykter med kunniga ”guider”.

De två utflykter som vi började planera för, gick om intet till följd av praktiska skäl, att gräset blev för högt och tillgången till det ena utflyktsmålens lokaler stängdes tills vidare p.g.a. sjukdom.

Efter att ändrat om i planeringen bjuder vi in er alla till ett fornlämningsrikt område – Söderby – med en bronsåldersboplatz, vikingatida gravhögar, domarringar, resta stenar m.m., under ledning av vår eminente ”guide” Sven-Gunnar Broström. Läs mer ovan och i en separat inbjudan sänd med e-post.

Senare i år planerar vi för att ni ska få lyssna på Pia Bengtsson Melin, specialist på Albertus Pictor, i Bromma kyrka, en rundkyrka med ett fyrtiotal målningar av Albertus Pictor och hans elever.

Pia B. Melin doktorerade 2007 med avhandlingen: *Fåfängas förgänglighet: Allegorin som livs- och lärospiegel hos Albertus Pictor*. Pia B. Melin kommer att öppna dörren till en bildvärld som är unik.

Reservera lördagen den 19 november
kl 15. Mer info kommer!

2017 planerar vi besök på Årsta slott med fornstigar och gravfält. Anna Röst kommer att guida oss på Årsta slott – Fredrika Bremers uppväxthem. I samband med lunchen kommer Anna Röst att berätta om sitt jobb som kultursekreterare i Haninge kommun. Vi har planer på att hyra en minibuss för att slussa deltagare till och från Västerhaninge pendeltågsstation – om vi hittar en chaufför. Annars får vi lösa transporten på samma sätt som vid utflykten till Rösaring – privata bilar från stationen.

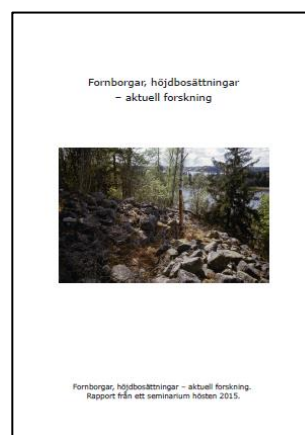
Vi planerar att åka norrut till Åshusby med Nordians hög, Skoby och Norrsunda kyrka. Åshusbys bebyggelse låg samlad på en kulle som är del av Stockholmsåsen. Idag finns där ett gravfält med 180 anläggningar; treuddar, resta stenar och högar/gravar och själva Nordians hög, en av Mälardalens största kungshögar. Skoby/Norrsunda är ett gravfält med drygt 35 gravar. Räcker tiden till blir det kanske ett besök i Norrsunda kyrka.

Vidare planerar vi en tvådagarsutflykt med övernattnings på Björkö. Vi hoppas att Linda Wåhlander, arkeolog och specialist på Birka och Adelsö, kommer att vara vår guide. Att få uppleva släpljuset från den nedgående solen över Hemlanden och de mindre gravfälten när turisterna lämnat ön eller att sitta på morgonen vid Ansgarskorset och blicka ut över svarta jorden, borgen, Adelsö är en upplevelse!

Gunilla Hammarsjö

Du har väl skaffat fornborgsrapporten?

Priset för boken är nu 100:-, med porto blir priset 128:- vilket ni kan sätta in på vårt plusgiro 497 36 80-4 (Stockholms läns hembygdsförbunds arkeologisektion). Ange att betalningen gäller fornborgsboken. Om du inte betalar elektroniskt, skriv då på inbetalningskortet även din adress. Vill du få boken i handen? Kontakta någon i styrelsen, så ska vi se vad vi kan göra – kanske du är med på någon av våra aktiviteter? Se kontaktuppgifter sist i bladet. Läs mer i tidigare Spadblad.

Aktuella avhandlingar och böcker

Helena Anderssons doktorsavhandling *Gotländska stenåldersstudier. Människor och djur, platser och landskap* som vi nämnde i tidigare Spadblad kan laddas ner elektroniskt från <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-127911>.

Vitterhetsakademien har i Antikvariska serien, nr 53, gett ut boken *Kan man leva på en ödegård? Huvudgårdar, landbotorp och odlingssystem under medeltid i Lägersbygd, Östergötland*. (Red. Hans Andersson och Mats Widgren). Läs mer: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-133771>

Joakim Goldhahn har under året kommit ut med boken *Sagaholm – North European bronze age rock art and burial ritual*. Läs mer: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lnu:diva-56458>

Nationalmuseet i Köpenhamn har nyligen publicerat konferensvolymen *Husebyer – Status Quo, Open Questions and Perspectives. Papers from a workshop at the National Museum Copenhagen 19–20 March 2014*. (Red. Lisbeth Eilesgaard Christensen, Thorsten Lemm och Anne Pedersen)

Matthias Toplak har lagt fram sin avhandling *Das wikingerzeitliche Gräberfeld von Kopparsvik auf Gotland. Studien zu neuen Konzepten sozialer Identitäten am Übergang zum christlichen Mittelalter*, vid universitet i Tübingen, Tyskland. (Avhandlingen är sammanfattad på engelska.) Läs mer: <https://publikationen.uni-tuebingen.de/xmlui/handle/10900/71537>

Kommande avhandling

Lördagen den 24 september lägger Ingrid Berg vid Stockholms universitet fram sin doktorsavhandling *Kalaureia 1894. A cultural history of the first Swedish excavation in Greece*.

Opponent Professor Margarita Díaz-Andreu, Barcelona.

Tid och plats: Klockan 13.00–15.00, De Geersalen, Geovetenskapens hus, Frescati

---

”Tid för forntid” på Stockholms universitet

Arkeologiska institutionen vid Stockholms universitet ordnar öppna populärvetenskapliga föreläsningar. Närmast väntar:

- Torsdagen den 22 september talar Kerstin O. Näverskiöld om sitt avhandlingarbete *Vikingatidens mångtydiga sköldar*
- Torsdagen den 20 oktober talar Johannes Siapkis om *Vi är alla Trojaner: Identiteter, ursprungsmyter och antikbruk*
- Torsdagen den 17 november talar professor Jan Storå om *Genvägar till förhistorien - om arkeogenetiska perspektiv på Skandinaviens stenålder*
- Torsdagen den 15 december talar Charlotte Hedenstierna-Jonsson om *Krigare och kulturkontakter under vikingatiden*

Tid och plats: kl 18–19:30, föreläsningssalen på plan 4 i Wallenberglaboratoriet, Lilla Frescativägen 7.

Aktuella arkeologiska utgrävningar och guidningar

I Molnby, Vallentuna, gör Arkeologikonsult en undersökning fram till och med november. Området är hela 130.000 m² stort. Lämningar från bronsåldern och framåt. Nyligen hittades en sten med en skålgrop. De närmaste visningarna äger rum onsdagen den 28 september kl 14 och söndagen den 9 oktober kl 14. Läs mer: <http://www.arkeologikonsult.se/aktuella-projekt/molnby>

I Tråsättra, Åkersberga, undersöker Arkeologerna en sen gropkeramisk boplat fram t.o.m. 7 oktober. Man har hittat pilspetsar i flinta och skiffer, slipstenar i sandsten, keramikskärvor, löpare och malsten, brända och obrända ben samt kvartsavslag. Guidade visningar onsdagen den 28 september och söndagen den 2 oktober kl 15. Adress: Tråsättravägen 41, Åkersberga. Läs mer:

<http://www.uvblogg.se/wordpress/>

Vid trafikplats Hjulsta i nordvästra Stockholm undersöker Stiftelsen Kulturmiljövård två järnåldersgravfält och en boplat fram t.o.m. november. De närmaste visningarna äger rum söndagen den 25 september kl 13, torsdagen den 29 september kl 18 och lördagen den 8 oktober kl 13 (på engelska). Läs mer: <http://www.kmmd.se/Pa-gang/>

Vid Ribby Ängar i Västerhaninge undersöker Arkeologerna t.o.m. denna vecka en boplat från brons- och järnåldern. Sista guidningen äger rum torsdagen den 22 september kl 14. Läs mer

<https://www.facebook.com/Arkeologi-vid-Ribby-Ängar-881275818669796/>

Källa: <http://www.aktuellarkeologi.se>

Arkeologiska undersökningar pågår även, under flera år, vid Slussen i Stockholm och om dessa kan man läsa på webbsidan <http://www.slussenportalen.se/>

Styrelsen i Arkeologisektionen inom Stockholms läns hembygdsförbund 2016

Broström, Sven-Gunnar 08-530 371 08 070-942 36 14	Fältvägen 11 147 41 Tumba botark1944(a)gmail.com	ledamot
Gustafsson, Berit 070-538 89 38	Glasbergavägen 67 152 59 Södertälje berit.i.gustafsson(a)hotmail.com	suppleant
Hammarsjö, Gunilla 08-540 622 56 070-453 98 85	Hangarvägen 3, 5 tr 183 66 Täby gunilla(a)hwebb.se	ordförande
Karlsson, Inger 08-21 15 20 070-773 72 22	Baggensgatan 23 111 31 Stockholm karlssoninger23(a)gmail.com	ledamot webbansvarig
Nyström, Erica 070-535 98 08	Muskotvägen 8 123 55 Farsta erica.nystrom(a)gmail.com	sekreterare
Owe, Jan 08-38 71 39 0730-894 884	Gamlebo Ginstvägen 38 197 34 Bro jan(a)gamlebo.se	kassör o redaktör
Persson, Bosse 0176-26 20 25 070-656 62 37	Mora Byväg 30 761 12 Bergshamra perssonbov(a)hotmail.com	ledamot
Hansson, Mats 08-760 52 09 073-828 43 21	Småbrukarvägen 10 163 44 Spånga 1hansson(a)telia.com	suppleant

Du blir medlem genom att sätta in 100 kronor på Stockholms läns hembygdsförbunds arkeologisektions plusgiro 497 36 80-4. Glöm inte att anmäla namn och adress. Sektionens hemsida: <http://www.hembygd.se/arkeologisektion>

Du kan prenumerera på LEDUNGEN, tidskriften för kultur och miljö i Stockholms län som ges ut av Stockholms läns hembygdsförbund. Sätt in 130:-/år på plusgiro 58 83 56-6. Tidskriften utkommer med 4 nummer per år.

Du vet väl att Arkeologisektionen även finns på Facebook?